

Stockholms kommun

Rektorn vid Björkhagens skola

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn i Björkhagens skola
i Stockholms kommun

Tillsyn i Björkhagens skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Björkhagens skola besöktes av Skolinspektionen den 4 december 2013 och den 5 december 2013.

Fakta om skolan

Björkhagens skola är en kommunal skola belägen i stadsdelen Björkhagen i Stockholms kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass, grundskola årskurserna 1-9 samt fritidshem. Vid tillsynstillfället har skolan 835 elever. Av dessa går 98 elever i förskoleklass. På skolans fritidshem är 315 elever inskrivna. Skolan har från och med läsåret 2012/2013 en ny arbetslagsorganisation som består av tre olika arbetslag, ett för förskoleklass och årskurserna 1-3, ett för årskurserna 4-6 och ett arbetslag för årskurserna 7-9. Skolan leds av en rektor som till sin hjälp har två biträdande rektorer.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för läsåret 2012/2013 nådde 49 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov i det nationella ämnesprovet i matematik. För riket var motsvarande resultat 68 procent. För ämnesprovet i svenska visar SIRIS att 77 procent av eleverna nådde kravnivån på samtliga delprov. Även för riket var motsvarande resultat 77 procent.

Av skolans egen sammanställning för årskurs 3 våren 2013 framgår att 87 procent av eleverna nådde kunskapskraven i matematik, 88 procent av eleverna nådde kunskapskraven i ämnet svenska. I de samhällsorienterade och naturorienterade ämnena uppnådde 100 procent av eleverna kunskapskraven.

Årskurs 6

SIRIS visar läsåret 2011/2012 att 100 procent av eleverna i Björkhagens skola nådde kravnivån på samtliga delprov i det nationella ämnesprovet i engelska. För riket var motsvarande resultat 87 procent. I svenska nådde 89 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov, vilket var högre än motsvarande siffra för riket på 82 procent. I ämnet matematik nådde 82 procent av eleverna kunskapskraven i samtliga delprov. För riket var motsvarande siffra 79 procent.

Den nationella statistiken för 2012/2013 är vid tiden för föreliggande beslut inte publicerad. Enligt skolans egna sammanställning över de nationella ämnesproven för år 2013 uppnådde 98 procent av eleverna kravnivån i samtliga delprov i matematik, 95 procent i svenska och 97 procent i engelska.

Av skolans egna sammanställning av resultaten våren 2013 framgår att mellan 96 och 100 procent av eleverna nådde kunskapskraven i de olika ämnena. Lägst var resultatet i idrott och hälsa, svenska, samhällsorienterade ämnen och engelska (96 procent) och högst i bild, musik och slöjd och hem- och konsumentkunskap (100 procent).

Årskurs 9

Enligt SIRIS var det genomsnittliga meritvärdet 225 poäng år 2013, jämfört med 213 poäng för riket som helhet. Under de fem senaste åren har meritvärdet i Björkhagens skola varierat mellan 238 poäng som högst (2012) och 221 poäng som lägst (2011). Andelen elever som uppnådde kunskapskraven i alla ämnen år 2013 var 88 procent. Motsvarande siffra för riket var 77 procent. Under de fem senaste åren har andelen elever som nått målen/kunskapskraven i samtliga ämnen varierat mellan 85 procent som lägst (2012) och 91 procent som högst (2010).

Andelen elever behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram uppgick läsåret 2012/2013 till 100 procent, att jämföra med 88 procent för riket. Andelen behöriga elever till ekonomiprogrammet, humanistiska programmet och samhällsvetenskapsprogrammet var 91 procent. Denna andel ligger högre än motsvarande andel för riket som uppgick till knappt 85 procent. Andelen elever behöriga till naturvetenskapligt- och tekniskt program uppgick till 90 procent. Även denna andel ligger högre motsvarande andel för riket som uppgick till drygt 83 procent.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Björkhagens skola visar att skolan i flera avseenden ger eleverna goda möjligheter att nå målen för utbildningen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Eleverna i årskurs 9 uppvisar kunskapsresultat som är högre än riket som helhet. I årskurs 9 uppnådde 88 procent av eleverna i samtliga ämnen år 2013. Samma år var meritvärdet 225 poäng. Båda dessa resultat ligger över såväl rikets som Stockholm kommuns genomsnitt.

Tillsynen visar dock att Björkhagens skola behöver vidta flera åtgärder för att utbildningen i skolan ska motsvara de krav som ställs i de författningar som reglerar skolan. Bland annat behöver rektorn se till att elevernas möjligheter att utöva inflytande över planeringen av och innehållet i undervisningen behöver förbättras så att de kan ges större insikter i det egna lärandet.

Vidare behöver rektorn säkerställa att alla signaler om kränkande behandling i skolan och fritidshemmet rapporteras till henne. Detta är viktigt för att rektorn ska få en överblick över samtliga kränkningar som sker i skolan. Utredningen visar dock att eleverna upplever skolan som en trygg plats, och att skolans personal arbetar såväl förebyggande som åtgärdande mot kränkande behandling. I skolans plan mot kränkande behandling beskrivs nuvarande års arbete för att motverka kränkningar men det saknas en beskrivning av hur föregående års planerade åtgärder har genomförts. Skolan behöver också ta fram gemensamma tydliga ordningsregler tillsammans med eleverna.

Av tillsynen framgår inget annat än att fritidshemmet erbjuder eleverna en meningsfull fritid med lek och vila samt medverkar till att skollagens och läroplanens mål uppnås.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att vidta nedanstående åtgärd för att avhjälpa påtalade brist/brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 17 mars 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att eleverna i grundskolan har ett reellt inflytande på undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. I läroplanen har lärarna ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

I samtal och intervjuer med elever i grundskolan framkommer att de till viss del kan komma med förslag på hur de kan redovisa sina arbeten. Vidare berättar de intervjuade eleverna att de ibland kan välja när de ska ha prov. I samma intervjuer framkommer dock att eleverna mycket begränsat inflytande över planeringen av undervisningen och att "det är oftast lärarna som bestämmer" utan att lämna utrymme för synpunkter. Vid lärarintervjuerna framgår att lärarna låter eleverna påverka arbetsformer och arbetssätt, dock är de osäkra hur eleverna kan involveras när det gäller inflytandet över undervisningens innehåll. Fler av de intervjuade lärarna pekar på att det centrala innehållet i kursplanerna styr också undervisningens innehåll och att det inte finns utrymme för elevmedverkan i detta sammanhang. Att elevernas inflytande över undervisningens innehåll inte är så stort bekräftas av enkätresultatet bland grundskolans elever i årskurs 9 som Skolinspektionen genomförde under hösten 2012. Av de elever som besvarat enkäten uppger 77 procent att det "stämmer helt och

hållet" eller "stämmer ganska bra" att "Det är bara lärarna som bestämmer vad vi ska arbeta med på lektionerna". Rektorn är medveten om att arbetet med den nya läroplanen och omorganisationen gjort att fokus på elevinflytande minskat på skolan. Rektorn anser att det i vissa ämnen ges för lite möjlighet till inflytande för eleverna och att ett ökat elevinflytande kommer att vara ett av skolans utvecklingsområden våren 2014.

Utredningen visar sammanfattningsvis att eleverna inte ges inflytande över utbildningens innehåll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet, studiero och en god miljö

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och en god miljö.

- Se till att ordningsreglerna utarbetas under medverkan av eleverna och följs upp vid skolan och fritidshemmet
- Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn.
- Se till att varje verksamhet framgår av planen mot kränkande behandling samt att planen innehåller en beskrivning av hur föregående års planerade åtgärder har genomförts.

Motivering

Ordningsregler

Enligt skollagen ska det för varje skolenhet finnas ordningsregler som ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp.

Av intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår att skolan inte har gemensamma ordningsregler för hela skolan. De ordningsregler som finns är matsalsregler, så kallade korridorsregler (årskurs 7-9), trivselregler och klassregler. I intervju med elever menar de att de inte har medverkat vid framtagandet av några regler och att dessa inte har följts upp. De intervjuade eleverna menar att det inte finns skriftliga regler utan de allra flesta i skolan vet vad som förväntas av dem och hur man uppför sig. Om man inte beter sig på lämpligt sätt säger lärarna till och på det sättet vet eleverna vad det är som gäller. I intervju med

lärarna ger lärarna också en bild av att alla vet reglerna som gäller för skolan i stort och att det i varje klass tas fram regler som gäller i klassen och i en gemensam korridor vid läsårsstart. Skolinspektionen kunde under verksamhetsbesöken se ett fåtal trivselregler uppsatta i klassrum.

Anmälningar av kränkningar till rektor

Enligt skollagen är lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn.

I intervju med rektorn och i skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling framkommer att personal som får vetskap om kränkningar enligt skolans rutiner ska vända sig till trygghetsgruppen. I trygghetsgruppen finns biträdande rektor som rapporterar vidare om kränkningar till rektor. I intervjuerna med lärarna på skolan och personalen på fritidshemmet framkommer att det inte råder någon samstämmighet kring vilka incidenter som ska rapporteras till trygghetsgruppen och till rektorn. En del vuxna på skolan menar att alla incidenter ska rapporteras, andra menar att det bara är allvarigare eller upprepade incidenter som ska anmälas till trygghetsgruppen och till rektorn. Därmed rapporteras inte alla kränkningar till rektorn.

Plan mot kränkande behandling

Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska vidare se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) anges att arbetet bör bedrivas så att det återspeglar förhållandena i varje enskild verksamhet.

Vid Björkhagens skola finns en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Av planen framgår hur man ska arbeta med förebyggande åtgärder vid skolenheten samt åtgärder som ska vidtas i händelse av kränkningar. Varje enskild verksamhet i skolenhetens arbete mot kränkande behandling framgår

dock inte av planen. Exempelvis finns inga åtgärder kopplade till fritidshemets specifika behov och förutsättningar. Vidare finns ingen redogörelse avseende hur föregående års planerade åtgärder har genomförts. Planen återspeglar således inte förhållandena i samtliga verksamheter och vilka specifika behov dessa verksamheter har. Kravet på att samtliga verksamheter ska återspeglas i planen mot kränkande behandling har sin grund i att verksamheterna är organiserade på olika sätt, vilket kan innebära att olika typer av kränkningar förekommer och att kränkningarna sker i olika sammanhang.

Skolinspektionen konstaterar sammanfattningsvis att det finns brister inom området trygghet och studiero. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

5 kap. 5 § skollagen, 6 kap. 8, 10 §§ skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar enligt 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun en anmärkning.

Bedömning och betygssättning**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Betygskatalogen har inte daterats och signerats av den som beslutar om ett betyg.

Motivering

Enligt skollagen ska rektor se till att betyg sätts i enighet med skollagen och andra författningar. Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog. Av Skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår att den som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur.

Skolinspektionen har vid tillsynen av Björkhagens skola tagit del av betygskatalogen för vårterminen 2013 och kan konstatera att vissa betygssättande lärare inte har signerat och daterat betygen i betygskatalogen.

Mot bakgrund av att betyg i övrigt utfärdas i enlighet med författningarnas krav och att betygskatalogen i övrigt uppfyller kraven i författningarna bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig. Stockholms kommun tilldelas därför en anmärkning.

Författning

3 kap. 14 § skollagen, 6 kap. 10 § skolförordningen, 7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123)

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Taina de Mander
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.